

Sygn. akt **XV C656/16**

Gdańsk, dnia 5 czerwca 2017 r.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Weronika Klawonn

Protokolant: st. Katarzyna Ignacek

po rozpoznaniu 2 czerwca 2017 r. na rozprawie

sprawy z powództwa B. M. i A. M.

przeciwko (...)w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...)w W. na rzecz powódki B. M. tytułem zadośćuczynienia kwotę 125000zł. (sto dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 14 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty,
2. w pozostałym zakresie powództwo powódki B. M. o zapłatę zadośćuczynienia oddala,
3. zasądza od pozwanego (...)w W. na rzecz powódki A. M. tytułem zadośćuczynienia kwotę 125000zł. (sto dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 14 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty,
4. w pozostałym zakresie powództwo powódki A. M. o zapłatę zadośćuczynienia oddala,
5. zasądza od pozwanego (...)w W. na rzecz powódki B. M. tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej kwotę 25000 zł. (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19 listopada 2013 r.
6. oddala w pozostałym zakresie powództwo powódki B. M. o zapłatę odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej,
7. oddala powództwo powódki A. M. o zapłatę odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej,
8. zasądza od pozwanego (...)w W. na rzecz powódki B. M. kwotę 1650 zł. (tysiąc sześćset pięćdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19 marca 2013 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za utracony pojazd,
9. oddala w pozostałym zakresie powództwo powódki B. M. co do żądania odszkodowania za utracony pojazd,
10. zasądza od pozwanego (...)w W. na rzecz powódki A. M. kwotę 1650 zł. (tysiąc sześćset pięćdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19 marca 2013 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za utracony pojazd,
11. oddala w pozostałym zakresie powództwo powódki A. M. co do żądania odszkodowania za utracony pojazd,
12. oddala powództwo B. M. o zapłatę odszkodowania za koszty leczenia,
13. kosztami procesu obciąża strony w następujący sposób:
  - powódkę B. M. w 75% w doniesieniu do zgłaszanego przez nią roszczenia
  - pozwanego w 25 % w odniesieniu do roszczenia zgłaszanego przez powódkę B. M.,

- powódkę A. M. w 50% w odniesieniu do zgłaszanego przez nią roszczenia
- pozwanego w 50% w odniesieniu do roszczenia zgłaszanego przez powódkę A. M.

Szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawiając referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

I. Stanowiska i żądania stron postępowania

I.1. W pozwie wniesionym przeciwko (...)w W. powodowie wnieśli o zasądzenie świadczeń związanych ze śmiercią R. M. w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 8 września 2012 roku.

Powódka B. M. wniosła o zasądzenie następujących kwot:

- 175.000 zł tytułem zadośćuczynienia,
- 50.000 zł tytułem odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej po śmierci małżonka,
- 1.415,37 zł tytułem odszkodowania,
- 2.750 zł tytułem odszkodowania.

Powódka A. M. wniosła o zasądzenie następujących kwot:

- 170.000 zł tytułem zadośćuczynienia,
- 50.000 zł tytułem odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej po śmierci ojca,
- 2.750 zł tytułem odszkodowania.

Powódki domagały się również zasądzenia odsetek ustawowych od powyższych świadczeń w okresie od dnia 14 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty.

Nadto powódki wniosły o zasądzenie na rzecz każdej z nich odpowiednich kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego po 17 zł tytułem zwrotu kosztu opłaty skarbowej za udzielone pełnomocnictwo procesowe.

1.2.1. W uzasadnieniu swojego żądania powódki podały, że sprawca tragicznego w skutkach wypadku komunikacyjnego A. W. (1) został uznany winny zarzucanego mu czynu, tj. przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. Sprawca zdarzenia był objęty ubezpieczeniem OC u pozwanego. Powódka B. M. w chwili śmierci męża miała 31 lat, zaś powódka A. M. w chwili śmierci swojego ojca miała 6 lat.

W piśmie z dnia 7 listopada 2012 roku powódki zgłosiły szkodę, wniosły o wypłatę stosownych świadczeń odszkodowawczych. Następnie w piśmie z dnia 28 stycznia 2013 roku powódki wniosły o zwrot kosztów poniesionych w następstwie śmierci R. M. w łącznej wysokości 2.779,87 zł. Pozwany przeprowadził postępowanie likwidacyjne i nie kwestionował swojej odpowiedzialności za zdarzenie co do zasady, przyznał na rzecz powódek zadośćuczynienie pieniężne, jednorazowe odszkodowanie z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej oraz odszkodowanie z tytułu kosztów związanych z pogrzebem R. M..

1.2.2. Przyznane kwoty są rażąco zaniżone w stosunku do doznanej krzywdy. Powódki wraz ze zmarłym R. M. tworzyli zgraną i szczęśliwą rodzinę. Powódki doznały ogromnego wstrząsu psychicznego i cierpienia, które będzie najprawdopodobniej towarzyszyć im do końca życia. Powódki zwróciły się z przedsądowym wezwaniem do zapłaty. Pozwany w swojej decyzji z dnia 27 lutego 2015 roku podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko.

1.2.3. Zmarły R. M. wykonywał zawód biegłego rewidenta i pełnił funkcję prezesa zarządu – łącznie uzyskując w miesiącu dochód na poziomie 14.000 zł. Nadto zmarły otrzymywał dywidendy w związku z posiadaniem udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Zarobki zmarłego znacznie przewyższały zarobki uzyskiwane przez B. M.. R. M. był głównym żywicielem rodziny. Po śmierci R. M. stopa życiowa powódek spadła.

1.2.4. Powódka B. M. poniosła koszty konsultacji psychiatrycznych i psychologicznych w wysokości 1.415,37 zł. Doraźna pomoc okazała się niezbędna, istnieje związek przyczynowy pomiędzy wydatkami a zdarzeniem.

1.2.5. W następstwie wypadku komunikacyjnego uszkodzeniu uległ motocykl K., którym kierował R. M.. Pojazd stanowił jego własność. Spadek po zmarłym R. w częściach równych nabyły powódki. Pozwany przyznał powódkom odszkodowanie w kwocie 17.900 zł. Powódki wniosły odwołanie od tej decyzji – motocykl został zakupiony 20 sierpnia 2012 roku w wyspecjalizowanej firmie za kwotę 26.500 zł. Motocykl przez 18 dni nie stracił na wartości. Powódka nie otrzymała od pozwanego jakiegokolwiek pomocy w znalezieniu kupca wraku motocykla, sprzedaż nastąpiła we własnym zakresie za kwotę 1.500 zł. Powódki wniosły zatem o dopłatę odszkodowania do kwoty równej 25.000 zł. Kwota należnej dopłaty wynosi 7.100 zł. W odpowiedzi na złożone odwołanie pozwany w decyzji z dnia 18 marca 2013 roku przyznał na rzecz powódek dalszą kwotę 1.750 zł tytułem odszkodowania za szkodę w pojeździe mechanicznym. Powódki bezskutecznie wezwały pozwanego do dopłaty kwoty 5.550 zł. Odszkodowanie z tytułu szkody w motocyklu powinno być wypłacone na rzecz obu powódek w dwóch równych częściach po 2.750 zł.

1.2.6. Należne odsetki zostały obliczone zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowym, UFG i PBUK – od 14 grudnia 2012 roku, tj. od chwili upływu 30-dniowego terminu do wypłaty odszkodowania, z uwzględnieniem czasu na doręczenie korespondencji od dnia 7 listopada 2012 roku.

1.3. W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie oddzielnie od obojga powódek kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Jednocześnie pozwany zaprzeczył wszelkim twierdzeniom pozwu, o ile nie przyzna ich w sposób wyraźny w toku postępowania.

1.3.2. Pozwany potwierdził, że przyjął na siebie odpowiedzialność za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 8 września 2012 roku co do zasady. W dniu 26 września 2013 roku wydano pierwszą decyzję w sprawie wypłaty stosownych świadczeń na rzecz powódek.

1.3.3. Ustalając wysokość należnych świadczeń pozwany rozważył okoliczności sprawy. Zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny – nie jest kwotą symboliczną ale też nie jest nadmierne w stosunku do krzywdy.

Powódki nie przedstawiły, nie powołały nowej krzywdy, zaś okoliczności przytoczone w uzasadnieniu pozwu znane były w dacie określania wysokości zadośćuczynienia w postępowaniu likwidacyjnym.

1.3.4. Bezzasadne jest żądanie zapłaty kwot po 50.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódek. Argumentacja powódek nie pozwala na przyznanie kwot wyższych aniżeli już wypłacone przez pozwanego. Powódki nie mogą otrzymać nieuzasadnionej satysfakcji materialnej. Ideą odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. jest rekompensata rzeczywistego, znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego, nie może być ona natomiast źródłem wzbogacenia się tych osób. Wysokość odszkodowania została ustalona w sposób dowolny. Powódka poprzestała na ogólnikowych stwierdzeniach, bez przywołania konkretnych faktów w zakresie aktualnej sytuacji majątkowej. Brak jest stwierdzenia co do ograniczonych zdolności zarobkowania, danych o jej wykształceniu, umiejętnościach.

1.3.5. Odnośnie zwrotu kosztów leczenia i utraconego dochodu powódki nie wykazały, że w takiej a nie innej wysokości roszczenie powinno być spełnione. Nie wykazano konieczności poniesienia kosztów ani normalnego związku przyczynowego z zaistniałą sytuacją. Powódki mogły skorzystać z pomocy w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

1.3.6. Odnośnie odszkodowania za motocykl marki K. pozwany przyznał, że zlecił podmiotowi zewnętrznemu dokonanie analizy naprawy uszkodzonego pojazdu. Kwota należnego odszkodowania oszacowana została przez rzeczoznawcę po dokładnej analizie uszkodzeń pojazdu i z uwzględnieniem wszelkich czynników mających wpływ na wartość szkody. Powódka odstąpiła od naprawienia szkody poprzez przywrócenie stanu poprzedniego. Ustalono więc wartość pojazdu na kwotę 22.700 zł, wartość pozostałości na kwotę 4.800 zł. Szkada wyniosła więc 17.900 zł. Odszkodowanie zostało ustalone metodą różnicową.

W decyzji z dnia 18 marca 2013 roku pozwany przyznał na rzecz powódek dodatkowe odszkodowanie w kwocie 1.750 zł. Nadto zgodnie z treścią §23 ust. 2 OWU w razie szkody całkowitej polegającej na uszkodzeniu pojazdu, pozwany ustala odszkodowanie w kwocie odpowiadającej wartości pojazdu na dzień szkody pomniejszonej o wartość pozostałości na dzień szkody. Kwota należnego powódkom odszkodowania ustalona została w oparciu o rzetelną analizę okoliczności sprawy.

2. Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia

2.1. Powódka B. M. poznała R. M. w 2000 roku kiedy była w czwartej klasie technikum, pozostawała z nim w związku małżeńskim od 2002 roku. R. M. był sześć lat starszy od powódki. Początkowo zamieszkali w mieszkaniu męża na G. O., z czasem wybudowali wspólny dom. Tworzyli bardzo zgrany związek – rozmawiali ze sobą, wszystko uzgadniali. R. M. był bardzo opiekuńczy, troszczył się o małżonkę oraz córkę A. (ur. w (...) roku). Prawdziwą pasją R. M. były motocykle – pierwszy z nich kupił sobie w 2011 roku. Rodzina często wyjeżdżała na wspólne wakacje zagraniczne, oboje małżonkowie mieli dobrą pracę i znakomitą sytuację ekonomiczną. Mieli liczne kontakty towarzyskie oraz rodzinne.

R. M. często zajmował się córką, gdy była większa czytał jej książki na dobranoc, odbierał córkę z przedszkola.

Dowód: zeznania M. J. – nagranie k. 136, zeznania M. P. – nagranie k. 136, zeznania D. S. (1) – nagranie k. 136, zeznania B. S.-W. – nagranie k. 141, zeznania J. W. – nagranie k. 141, przesłuchanie powódki B. M. – nagranie k. 141;

2.2. R. M. przed wypadkiem komunikacyjnym był zatrudniony w (...)Sp. z o.o. w G. w okresie od dnia 1 grudnia 2007 roku do dnia 8 września 2012 roku w wymiarze pełnego etatu na stanowisku biegły rewident z wynagrodzeniem miesięcznym netto 4.364,55 zł.

W okresie od dnia 1 grudnia 2007 roku do dnia 8 września 2012 roku R. M. pełnił funkcję Prezesa Zarządu spółki i do dnia 31 sierpnia uzyskiwał z tego tytułu miesięczne wynagrodzenie w wysokości 9.495 zł netto.

W wymienionych okresach wynagrodzenia nie było obciążone z tytułu wyroków sądowych ani innych tytułów.

R. M. otrzymał również dywidendę z tytułu posiadanych udziałów w spółce w kwocie netto 75.177,66 zł.

W zeznaniu rocznym PIT za 2010 rok łączny przychód R. M. wyniósł 178.047,84 zł, zaś przychód B. M. wyniósł 59.583,62 zł.

W zeznaniu rocznym PIT za 2011 rok łączny przychód R. M. wyniósł 258.093,93 zł, zaś przychód B. M. wyniósł 62.048,58 zł.

W zeznaniu rocznym PIT za 2012 rok łączny przychód B. M. wyniósł 97.422,36 zł.

Dowód: zaświadczenie pracodawcy k. 32, zeznania roczne PIT k. 33-41;

2.3. W dniu 8 września 2012 roku na drodze nr (...) miejscowości K. (powiat (...)) doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym A. W. (1) kierujący pojazdem marki T. o nr rej. (...) nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu prawidłowo poruszającemu się motocyklem marki K. o nr rej. (...), R. M., w wyniku czego doprowadził do zderzenia

pojazdów i spowodował u R. M. uszkodzenia ciała w postaci rozległego urazu wielonarządowego, który spowodował zgon poszkodowanego.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Malborku z dnia 9 maja 2013 roku w sprawie oznaczonej sygn. akt II K 222/13 sprawca zdarzenia A. W. (1) został uznany winnym zarzucanego mu czynu w postaci spowodowania nieumyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tj. przestępstwa określonego w art. 177 § 2 k.k. i skazany na karę dwóch lat pozbawienia wolności, która została warunkowo zawieszona na okres czterech lat tytułem próby.

Okoliczności bezsporne;

2.4. W dniu śmierci męża R. M., B. M. miała 31 lat, zaś A. M. 6 lat. Wiadomość o jego śmierci przekazana została powódce B. M. przez Policję. A. M. była w tym czasie u sąsiadów. Cała rodzina się zjechała, zorganizowano telefoniczną pomoc psychologa. A. M. uczestniczyła w pogrzebie ojca, który został zorganizowany przez rodzinę.

Powódki mogły w tym czasie liczyć na pomoc i wsparcie najbliższych. Powódka B. M. początkowo nie chodziła do pracy, nie mogła normalnie funkcjonować. Był płacz, lament, cały jej świat legł w gruzach. Powódka A. M. uczęszczała od kolejnego tygodnia po śmierci ojca do zerówki, jednakże o sytuacji zostali poinformowani pedagodzy. Na zewnątrz A. M. nie okazywała wtedy emocji, jednak zdarzały się sytuacje, gdy nagle wpadała w furię, atak złości.

Dowód: odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 20-21, zeznania M. J. – nagranie k. 136, zeznania M. P. – nagranie k. 136, , zeznania D. S. (1) – nagranie k. 136, zeznania B. S.-W. – nagranie k. 141, , zeznania J. W. – nagranie k. 141, przesłuchanie powódki B. M. – nagranie k. 141;

2.5. Do chwili obecnej nie sposób wprost rozmawiać z A. M. o śmierci jej ojca. Za każdym razem reaguje silnymi emocjami. W ostatnim roku przed śmiercią to właśnie ojciec odbierał powódkę z zerówki, potem spędzali wspólny czas w domu. Powódka jest wyjątkowo uzdolniona.

Powódka B. M. jest zamknięta w sobie, przez dłuższy czas nie kontaktowała się ze światem zewnętrznym. Wciąż ma bardzo dobre koleżanki z harcerstwa, które od początku próbują wyciągnąć ją z depresji – wychodzą na jakieś imprezy. Powódka nie interesuje się innymi mężczyznami, cały swój wolny czas poświęca córce.

Dowód: zeznania M. J. – nagranie k. 136, zeznania M. P. – nagranie k. 136, , zeznania D. S. (1) – nagranie k. 136, zeznania B. S.-W. – nagranie k. 141, , zeznania J. W. – nagranie k. 141, przesłuchanie powódki B. M. – nagranie k. 141;

2.6. Obie powódki w okresie po śmierci R. M. korzystały z odpłatnego wsparcia psychiatryczno-psychologicznego. Powódka B. M. w okresie od dnia 10 do 21 września 2012 roku korzystała ze zwolnienia lekarskiego. W tym okresie powódka otrzymała wynagrodzenie chorobowe w wysokości 1.264,93 zł zamiast wynagrodzenia za pracę w kwocie 1.520,30 zł.

Pomoc psychologa okazała się niezbędna albowiem powódka „była bardzo zmęczona codziennym płakaniem”. Powódka A. M. do pewnego stopnia spełniała rolę opiekuna swojej matki B. M. – spała u niej, mówiła do niej po imieniu. Powódka B. M. przyjmowała leki zapisane przez psychiatrę.

Dowód: opinia prywatna psychologiczna oraz rachunki k. 42-47, (...) k. 48, zaświadczenie k. 49, przesłuchanie powódki B. M. – nagranie k. 141;

2.7. Właścicielem motocykla marki K. był R. M.. Po jego śmierci ten składnik majątku odziedziczyły powódki w częściach równych. Wartość pojazdu wynosiła 22700 zł. Pozwany wypłacił powódkom z tytułu szkody w pojeździe kwotę 17900 zł. Powódki sprzedały wrak motocykla za kwotę 1500 zł.

Dowód: karta pojazdu k. 50, akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony w formie aktu notarialnego rep. A nr (...) k. 51-52; wycena pojazdu k. 63, faktura (...) k. 65, umowa sprzedaży motocykla k. 66.)

2.8. Pozwany uznał swoją odpowiedzialność i przyznał powódkom świadczenia. Na rzecz powódki B. M. wypłacono łącznie:

- 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia (decyzja z 2 stycznia 2013 roku i 26 września 2013 roku),
- 739,87 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (decyzja z 25 marca 2013 roku),
- 25.000 zł tytułem jednorazowego odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej (decyzja z 18 listopada 2013 roku).

Na rzecz powódki A. M. przyznano natomiast:

- 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia (decyzja z 2 stycznia 2013 roku i 26 września 2013 roku),
- 25.000 zł tytułem jednorazowego odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej (decyzja z 18 listopada 2013 roku),
- 2.382,60 zł miesięcznej renty alimentacyjnej – od dnia 1 grudnia 2013 roku (wcześniej 2.234,06 zł).

Pozwany wypłacił również powódkom kwotę 19.650 zł tytułem odszkodowania za uszkodzenie motocykla marki K.

Dowód: okoliczności bezsporne, korespondencja z pozwanym k. 22-31, 53-70;

2.9. Powódka A. M. jest bardzo uzdolniona. W szkole uzyskuje bardzo dobre wyniki, lubi się uczyć. Na poziomie szkolnym zdobyła dwa złote medale w pływaniu, lubi też siatkówkę.

Powódka B. M. w 2014 roku zmieniła miejsce zatrudnienia – wcześniej pracowała w T., obecnie bliżej miejsca zamieszkania – w P. prowadzi restaurację przejętą od znajomych. Restauracja mieści się 200 metrów od szkoły, do której uczęszcza córka. Powódka A. M. korzysta z dodatkowych zajęć językowych i sportowych, wyjeżdża na wakacje, zimowiska. Powódki odwiedzają siostrę B. M. w (...)Ostatnio wyjechały na wycieczkę do W. w szerszym gronie rodzinnym. Powódka B. M. musi dbać o dom, który obecnie jest zbyt duży, występują usterki techniczne.

Dowód: zeznania M. J. – nagranie k. 136, zeznania M. P. – nagranie k. 136, , zeznania D. S. (1) – nagranie k. 136, zeznania B. S.-W. – nagranie k. 141, , zeznania J. W. – nagranie k. 141, przesłuchanie powódki B. M. – nagranie k. 141;

2.10. Powódkę A. M. z ojcem łączyły bliskie relacje oparte na wsparciu, miłości i bliskości. Ojciec uczestniczył od urodzenia w opiece nad powódką. Chętnie się z nią bawił, żywo był zainteresowany rozwojem córki. Powódka dorastała przy ojcu, który był dla niej wzorem i autorytetem.

Powódka mając 6 lat w dużym stopniu potrzebowała poczucia bezpieczeństwa, ciepła, spokoju i aktywności osób bliskich do stymulowania rozwoju psychofizycznego i rozwoju osobowości, co potwierdzają badania. Matka próbowała zastąpić małego ojca, jednak sama silnie przeżywała żal, leczyła się psychiatrycznie i psychologicznie na depresję. Powódka stała się płaczliwa, pojawiły się problemy z koncentracją uwagi.

Powódka ma tendencję do tłumienia emocji, przed otoczeniem ukrywa swoje uczucia. Może to skutkować w przyszłości trudnościami natury emocjonalnej. Jako osoba dorosła powódka może mieć problem z określeniem własnych uczuć. Nierozładowane emocje mogą narastać i ujawniać się w wybuchach złości lub w zaburzeniach psychosomatycznych. Małoletnia aktualnie nadal odczuwa poczucie straty i trudne emocje związane ze śmiercią ojca, smutek i tęsknota pojawiają się podczas wspomniania zmarłej osoby. W wyniku śmierci ojca powódka utraciła bliski, męski wzorzec osobowy w rodzinie. Powódka została pozbawiona możliwości obserwowania ojca jako mężczyzny, mężczyzny w rodzinie. Dziadkowie choć są ważnymi osobami dla małego, nie są w stanie zastąpić jej ojca, chociażby ze względu na swój wiek. Powódka może mieć trudności w tworzeniu i utrzymaniu stałych związków z partnerem w dorosłym

życiu. Dzieci wychowywane bez ojca mogą mieć mało realistyczne wyobrażenie o roli mężczyzny w rodzinie, nie mają też wzorców rozwiązywania konfliktów między kobietą a mężczyzną.

Powódka ma również mniejsze szanse życiowe oraz edukacyjne ze względu na pogorszenie się sytuacji finansowej rodziny.

Dowód: opinia biegłego sądowego w zakresie psychologii k. 146-150, opinia psychologiczna k. 42;

3. Ocena dowodów

3.1. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zaoferowanego przez strony niniejszego postępowania. Sąd ocenił wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c.).

3.2. Pierwszą grupę dowodów, na których oparł się Sąd przy ustaleniu stanu faktycznego stanowiły dokumenty prywatne i urzędowe. W szczególności Sąd analizował dokument poświadczenia dziedziczenia oraz dokumenty związane z nabyciem motocykla, sprzedażą jego wraku oraz dokonaną w postępowaniu likwidacyjnym wyceną. Sąd ustalił wartość pojazdu zgodnie z wyceną ubezpieczyciela. Została ona sporządzona w oparciu o system Info (...), który jest powszechnie stosowany w wycenie szkód motoryzacyjnych, Sąd uznał jednak, że wartość pozostałości należy przyjąć według faktycznie uzyskanej przez powódki ceny sprzedaży.

3.3. Biegła sądowa w zakresie psychologii A. W. (2) w swojej opinii przedstawiła Sądowi wiadomości specjalne (art. 278 k.p.c.), które okazały się niezbędne dla prawidłowego rozstrzygnięcia zawisłego sporu. Jej opinię ocenić należy jako sporządzoną rzetelnie i profesjonalnie, z zachowaniem prawidłowej metodologii. W treści wskazano jasne, precyzyjne wnioski, które wynikały z ustalonych przez biegłego danych. Dopuszczony i przeprowadzony w toku niniejszego postępowania dowód posłużył do udowodnienia, że powódkę A. M. ze zmarłym R. M. łączyły silne i szczerze więzi emocjonalne, zaś wskutek nagłej i przedwczesnej śmierci ojca doszło u niej do rozstroju zdrowia, pewne konsekwencje tragicznego zdarzenia mogą wystąpić również w przyszłości.

3.4. Sąd przeprowadził podczas rozprawy dowód z zeznań świadków: M. J., M. P., D. S. (2), B. W., J. W. na okoliczność relacji powódek z R. M., stopnia nasilenia i długotrwałości cierpień doznanych przez powódki po śmierci R. M. oraz zmiany ich sytuacji życiowej. Ich zeznania uznać należy, w świetle pozostałych środków dowodowych, za spójne i autentyczne, złożone w sposób spontaniczny. W ocenie Sądu należało im przyznać walor wiarygodności. Wszyscy świadkowie pozostawali zgodni co do tego, że powódki wraz z R. M. tworzyli bardzo żytą rodzinę, cieszyli się wspólnie spędzaniem czasem, mieli bardzo dobrą sytuację ekonomiczną. Tragiczne zdarzenie odcisnęło istotne piętno w życiu obu powódek, które stały się bardziej zamknięte w sobie, wycofane. Z trudem powracają do równowagi psychicznej, jednakże wciąż odczuwają i będą odczuwać brak męża i ojca.

3.5. Dowód z przesłuchania stron przeprowadzony w trybie art. 299-304 k.p.c., ograniczony z przyczyn natury faktycznej do przesłuchania powódki, stanowił istotne uzupełnienie zebranego materiału dowodowego na okoliczność relacji powódek ze zmarłym, rozmiaru doznanej krzywdy, pogorszenia się sytuacji życiowej.

4. Ocena prawna

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

4.1. Zasada odpowiedzialności w niniejszej sprawie

Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego uznał swoją odpowiedzialność za następstwa wypadku komunikacyjnego co do zasady. Jako ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej sprawy zdarzenia komunikacyjnego, na podstawie ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym (...)i Polskim (...) (tekst jedn. Dz. U. z 2016 roku poz. 2060 ze zm.) oraz ogólnych regulacji kodeksu cywilnego pozwany powinien skompensować powódkom krzywdę oraz szkodę. W ocenie powódek świadczenia przyznane w toku postępowania

likwidacyjnego pozostawały niewystarczające. Zatem zgodnie z art. 6 k.c. obciąża powódki obowiązek udowodnienia przesłanek odpowiedzialności pozwanego co do wysokości. Dla jasności wyводу w kolejnych punktach uzasadnienia przedstawione zostaną powody, dla których uwzględniono w części żądania odnoszące się do: zadośćuczynienia za krzywdę (pkt 1-4 sentencji wyroku), odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej (pkt 5-7 sentencji wyroku), odszkodowania za zniszczony motocykl (pkt 8-11 sentencji wyroku), odszkodowania za koszty leczenia psychologiczno-psychiatrycznego (pkt 12 sentencji wyroku), odsetek ustawowych za opóźnienie od uwzględnionych roszczeń (dot. pkt 1,3,5,8 i 10 sentencji wyroku), kosztów procesu (pkt 13 sentencji wyroku).

4.2. Zadośćuczynienie za krzywdę

Podstawą normatywną żądania powódek o zapłatę zadośćuczynienia pozostaje art. 446 § 4 k.c. W myśl tegoż przepisu jeżeli skutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Przy kwocie zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. istotnie ocenia się i szacuje kwestie, które de facto są niewymierne i oszacować w pieniądzu się nie dadzą; z istoty rzeczy zadośćuczynienie może być więc jedynie sposobem załagodzenia krzywdy, jaka pozostaje po śmierci osoby najbliższej. Wprawdzie ustawodawca wprowadzając możliwość zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz najbliższych członków rodziny zmarłego nie wskazał kryteriów, które miałyby decydować o jego „odpowiedniości”, co oznacza, że określenie wysokości konkretnego świadczenia z tego tytułu należy do sądu, który powinien w tym zakresie uwzględnić wszystkie okoliczności danej sprawy, to celem naprawy tej krzywdy musi być jednakże kwota z jednej strony wymierna i odczuwalna, z drugiej zaś nie nadmierna. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - VI Wydział Cywilny z dnia 31 stycznia 2017 r., sygn.. akt VI ACa 1765/15).

W pojęciu "odpowiednia suma zadośćuczynienia" zawiera się uprawnienie sądu do swobodnego uznania przy ocenie wszystkich istotnych dla oszacowania wartości doznanej krzywdy okoliczności danego przypadku. Zadośćuczynienie to ma zrekompensować cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci osoby najbliższej. Określając wysokość tego zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej przez poszkodowanego krzywdy, a więc przede wszystkim wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej (np. nerwicy, depresji), stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał znaleźć się w nowej rzeczywistości i ją zaakceptować, wiek pokrzywdzonego. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - V Wydział Cywilny z dnia 4 lutego 2016 r., sygn.. akt V ACa 500/15).

Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie Sądu pozwany w sposób rażący zaniżył wysokość zadośćuczynienia wypłaconego na rzecz powódek, zaś żądanie powódek pozostawało nieco wygórowane w stosunku do okoliczności oraz dotychczasowego dorobku judykatury w zakresie ustalania wysokości „odpowiedniego” zadośćuczynienia.

4.2.A. B. M. z mężem łączyły niezwykle silne więzi emocjonalne. Tworzyli udane małżeństwo w fazie rozwoju wzajemnych relacji. Życie układało się małżonkom bardzo dobrze. Mieli bardzo dobrą sytuację ekonomiczną, cieszyli się rozwojem córki A., spędzali wspólnie wiele czasu, korzystali z wakacji i innych uroków życia. R. M. wspierał swoją żonę w prowadzeniu domu, opieką nad córką. W jednej chwili linia życiowa powódki załamała się. Szczególnie w pierwszym okresie po tragicznym wydarzeniu powódka załamała się psychicznie, korzystała ze specjalistycznego wsparcia, musiała liczyć na rodzinę albowiem nie była w stanie samodzielnie zająć się domem oraz córką. Już nigdy nie będą mogły powrócić dawne czasy, gdy była razem ze swoim mężem. Powódka utraciła wiele wigoru życiowego, szczęścia, w bardzo młodym wieku. Tym niemniej z upływem czasu sytuacja ulega stopniowej poprawie, powódka powróciła do życia zawodowego, stara się zapewnić możliwie najlepsze warunki swojej córce, prowadzi własną działalność gospodarczą, która zapewnia jej środki na bieżące utrzymanie jak również wyjazdy wakacyjne. Zważywszy na powyższe okoliczności, w ocenie Sądu łączna kwota 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia będzie adekwatna do stopnia krzywdy doznanej przez powódkę w wyniku śmierci małżonka, pozwoli choćby w niewielkim

zakresie zrekompensować ogromną stratę, cierpienie psychiczne. Kwota ta pozwoli na poczynienie istotniejszych zakupów, inwestycji.

4.2.B. Dla powódki A. M. śmierć ojca również pozostawała i będzie pozostawać niezwykle trudnym doświadczeniem życiowym. R. M. stanowił dla powódki wzorzec mężczyzny, na którym mogła polegać. Po jego odejściu sześciolatnia wówczas powódka starała się „przejąć” rolę życiową, którą dotychczas spełniał ojciec. Powódce trudno jest pogodzić się ze stratą ojca, została z dnia na dzień pozbawiona opieki, wsparcia na dalszy rozwój oraz życie. Brak ojca będzie odczuwalny wielokrotnie przy rozmaitych okazjach rodzinnych, tradycyjnych uroczystościach itp. Nikt ani nic nie jest w stanie zrekompensować powódce ojcowskiego uczucia, którym była obdarzona. Podobnie jak w przypadku B. M., kwota przyznana przez ubezpieczyciela (30.000 zł) jest zbyt niska i powinna zostać podwyższona do łącznej sumy 155.000 zł. Z kolei kwota zaoferowana przez powódkę A. M. – 170.000 zł była nieco zawyżona z tego względu, że powódka dość szybko powróciła do nauki, codziennych obowiązków. Zważywszy na jej młody wiek, ma możliwość przezwyciężenia tej ogromnej traumy i w perspektywie kilku lat prowadzenia – przy uwzględnieniu trudnych okoliczności – normalnego życia.

W tych okolicznościach, na podstawie cytowanych przepisów, Sąd orzekł jak w punkcie 1-4 sentencji wyroku.

4.3. Odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia warunków życiowych

W myśl art. 446 § 3 k.c. Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 KC, obejmuje niekorzystne zmiany bezpośrednio w sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego (niewyczerpujące hipotezy art. 446 § 2 KC), jak też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, które rzutują na ich sytuację materialną. A zatem uszczerbek majątkowy wywołany ocenianym zdarzeniem to nie partycypacja w tym, co by przypadało z tego co najbliższa osoba przeznaczała w ramach majątkowych świadczeń, lecz to, co utracił w sferze materialnej w wyniku jej nieobecności, a co łączy się utratą opieki (której świadczenie przez osobę bliską posiada także walor materialny) w tym możliwości wykorzystania wiedzy i umiejętności zmarłego w bieżących sprawach życia rodzinnego, a które obecnie generują określone wydatki. W zależności od wieku osób pozostawionych przez zmarłą osobę wchodzić mogą w rachubę także straty związane z utratą możliwego majątkowego wsparcia rodzica na tzw. starcie dzieci w dorosłe życie. Mogą to być także zmiany w stanie zdrowia, wymagające kosztów jakkolwiek ostrożność oceny każdego przypadku łączy się w takiej sytuacji także z zagadnieniem związku przyczynowego. Stosownym odszkodowaniem należnym na podstawie tego przepisu nie są już objęte także uszczerbki niemajątkowe. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie - I Wydział Cywilny z dnia 4 listopada 2016 r., sygn.. akt I ACa 612/16).

4.3.A. Bez wątplenia rodzina powódek przed śmiercią R. M. żyła na wysokim poziomie ekonomicznym, mogła sobie pozwolić na wiele dóbr, które uznawane są jako niedostępne. Powódki wraz z R. M. żyli w domu jednorodzinnym, korzystali z kilku samochodów osobowych, mieli możliwość czynienia rozmaitych wydatków konsumpcyjnych, opłacenia wakacji. W opinii świadków nie mieli trudności ekonomicznych. W związku ze śmiercią małżonka B. M. utraciła stabilizację ekonomiczną, musiała samodzielnie zmierzyć się z wieloma trudnościami, koniecznością utrzymania zdobytego wcześniej majątku, rodziny. Z pewnością łączy się to z większym niż dotychczas wysiłkiem. Powódka zmieniła miejsce zatrudnienia – aktualnie prowadzi własną działalność gospodarczą bliżej miejsca zamieszkania. To wszystko sprawia, że doszło w jej wypadku do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej i ten stan powinien zostać należycie zrekompensowany. Kwota wypłacona przez pozwanego z tego tytułu, tj. 25.000 zł była niewystarczająca i stąd należało zasądzić w punkcie 5 sentencji wyroku dalszą kwotę 25.000 zł. Żądana przez powódkę kwota 50.000 zł byłaby w ocenie Sądu nadmierna i nie odpowiadała rzeczywistej, szacowanej szkodzie.

4.3.B. W ocenie Sądu nie zasługiwało natomiast na uwzględnienie żądanie zasądzenia odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki A. M. w kwocie 25.000 zł. Kwota wypłacona już przez pozwanego, tj. 25.000 zł była właściwa. Należy podkreślić, że powódka obecnie pozostaje na utrzymaniu swojej matki, która zapewnia jej możliwość rozwoju, pokrywa wszelkie niezbędne koszty związane z zajęciami dodatkowymi, wyjazdami

zagranicznymi. Powódka do czasu usamodzielnienia się będzie mogła z takiego wsparcia korzystać, zatem jej sytuacja w sensie ekonomicznym nie uległa pogorszeniu.

W tych okolicznościach, na zasadzie cytowanych przepisów, należało orzec jak w punkcie 5-7 sentencji wyroku.

4.4. Odszkodowanie za motocykl. Powódki wykazały w toku niniejszego postępowania, że odziedziczyły spadek po R. M. po połowie. W takim również stosunku w ocenie Sądu należał się powódkom zwrot wartości uszkodzonego pojazdu mechanicznego – motocykla marki K.. Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego nie uwzględnił w całości żądania powódek w tym zakresie. Wartość motocykla wynosiła 22700 zł. Powódki sprzedały wrak za kwotę 1500 zł. Pozwany wypłacił odszkodowanie w łącznej kwocie 17900 zł. Do zapłaty pozostało więc 3300 zł., czyli na każda z powódek po 1650zł.

4.5. Nie należał się powódce B. M. zwrot kosztów leczenia psychologiczno-psychiatrycznego związanego ze śmiercią małżonka. Takie koszty leczenia nie pozostają w bezpośrednim związku przyczynowo -skutkowym ze zdarzeniem, za które odpowiedzialność ponosi pozwany. Należy mieć na uwadze, że w art. 446 § 1 k.c. mowa jest o kosztach leczenia i pogrzebu osoby bezpośrednio poszkodowanej, która zmarła w wyniku określonego zdarzenia. Ustawodawca nie przewidział natomiast możliwości domagania się odszkodowania z tytułu kosztów leczenia osób bliskich. Jakkolwiek więc wydatki poczynione przez powódkę były związane, choćby pośrednio z tragicznym wypadkiem, to mogą być zrekompensowane w ramach uwzględnionego już roszczenia o odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki. Z tych względów orzeczono jak w punkcie 12 sentencji wyroku.

4.6. Powódki wniosły o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 14 grudnia 2012 roku (roszczenie o zadośćuczynienie), 19 listopada 2013 roku (roszczenie o odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia warunków życiowych), 19 marca 2013 roku (roszczenie o odszkodowanie z tytułu szkody w pojeździe).

Wniosek powyższy w ocenie Sądu zasługiwał na uwzględnienie w całości.

Stosownie do art. 481 § 1,2 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

Dodać należy, że w ustawie z dnia 9 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 roku poz. 1830) dokonano zmian, które sprowadzają się do innego sposobu liczenia odsetek ustawowych oraz doprecyzowania ich nazwy. Ustawa weszła z życie z dniem 1 stycznia 2016 roku. Wprowadzone zmiany nie mają wpływu na uznanie, że odsetki ustawowe należne są co do zasady w przypadku opóźnienia w spełnieniu roszczenia, niezależnie od przyczyn takiego opóźnienia. Stąd w ocenie Sądu nie ma konieczności rozdzielenia okresów odsetkowych – do dnia nowelizacji oraz po tymże dniu.

Sąd uznał, że istotnie w okolicznościach niniejszej sprawy pozwany popadł w opóźnienie gdy bezskutecznie upłynął 30-dniowy termin do przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego (ustalenia właściwych kwot do wypłaty) od dnia zgłoszenia szkody. Termin ten wynika wprost z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym (...)i (...) (tekst jedn. Dz. U. z 2016 roku poz. 2060 ze zm.).

Dlatego też na podstawie cytowanych przepisów należało orzec o odsetkach jak w punkcie 1,3,5,8,10 sentencji wyroku.

4.7. O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie 13 sentencji wyroku biorąc pod uwagę art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 zdanie 2 k.p.c. Powódka B. M. przegrała sprawę w 75% w odniesieniu do zgłoszonego przez nią roszczenia, zaś pozwany przegrał w 25% w odniesieniu do roszczenia zgłoszonego przez tą powódkę. Powódka A. M. przegrała sprawę w 50% w odniesieniu do zgłoszonego przez nią roszczenia, zaś pozwany przegrał w 50% w odniesieniu do roszczenia

zgłoszonego przez tą powódkę. Szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawiano referendarzowi sądowemu w Sądzie I instancji po uprawomocnieniu się orzeczenia.